

Довкілля України у 2009 році

У 2009р. техногенне навантаження на навколишнє середовище дещо пом'якшилося, проте екологічна ситуація у природному довкіллі, як життєво важливого середовищі для існування людини, все ще залишається досить складною, про що свідчать такі дані.

	2000р.	2005р.	2007р.	2008р.	2009р.
Викиди забруднюючих речовин у повітря, тис. т	5908,6	6615,6	7380,0	7210,3	6442,9
Викиди діоксиду вуглецю, млн.т ¹	...	152,0	218,1	209,4	185,2
Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, млн.м ³	3313	3444	3854	2728	1766
Їхня частка у загальному водовідведенні, %	30	39	43	32	24
Утворення відходів I-III класів небезпеки, тис.т	2613,2	2411,8	2585,2	2301,2	1230,3
Частка відходів, розміщених у спеціально відведених місцях чи об'єктах, %	29,1	39,3	38,3	46,3	27,1
Витрати на охорону навколишнього природного середовища, млн.грн.	3224,3	7089,2	9691,0	12176,0	11073,5

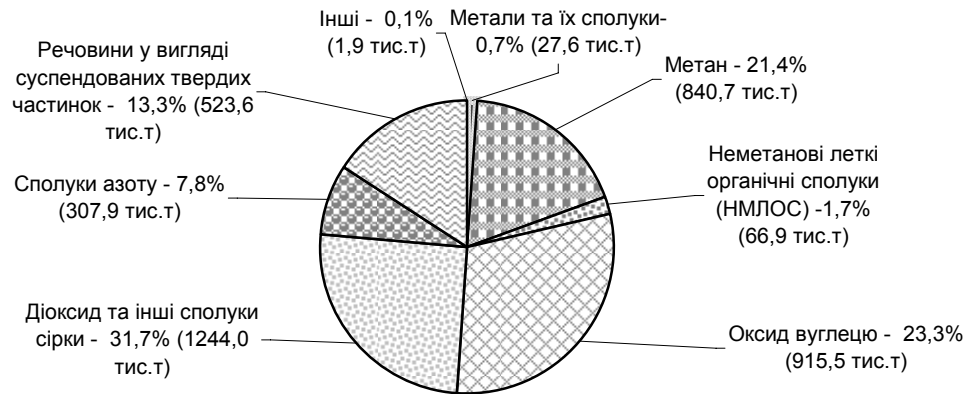
¹ У 2005р. відображені викиди від стаціонарних джерел забруднення, у 2007 – 2009рр. – від стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

Протягом 2009р. в повітряний басейн, водні та земельні ресурси країни потрапило 11,3 млн.т небезпечних забруднювальних речовин, з яких 57% припадає на шкідливі викиди в атмосферу, 40% – у поверхневі водойми, 3% – на небезпечні відходи, якими забруднюються земельні ресурси. У місцях видалення відходів зберігається 20,9 млн.т відходів I-III класів небезпеки. У розрахунку на 1 км² території країни припадає 11 т викинутих в атмосферу шкідливих речовин та 35 т відходів I-III класів небезпеки, наявних у місцях видалення.

Атмосферне повітря. Протягом 2009р. в атмосферу надійшло 6,4 млн.т шкідливих речовин від стаціонарних та пересувних джерел забруднення. У сумарній кількості шкідливих речовин викиди метану та оксиду азоту, які належать до парникових газів, становили відповідно 848,8 та 7,1 тис.т. Крім цих речовин, у атмосферу в 2009р. стаціонарними та пересувними джерелами було викинуто 185,2 млн.т діоксиду вуглецю, який також впливає на зміну клімату.

Понад 61% забруднювальних речовин, що потрапили у повітря, припало на стаціонарні джерела забруднення промислових підприємств. Від них в атмосферу надійшло 3,9 млн.т забруднювальних речовин, що на 0,6 млн.т (на 13,2%) менше, ніж у 2008р.

Структура викидів шкідливих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел забруднення у 2009р.

Щільність викидів від стаціонарних джерел забруднення у розрахунку на 1 км² території країни склала 6,5 т шкідливих речовин, а на душу населення – 85,3 кг. Проте, в окремих регіонах ці показники значно перевищили середній рівень по країні. Зокрема, у Донецькій області обсяги викидів у розрахунку на 1 кв.км були більшими у 7,5 раза, а на душу населення – у 3,4 раза, Дніпропетровській – відповідно у 3,8 та 2,8 раза, Луганській – у 2,9 та 2,6, Івано-Франківській – у 2,4 та 1,8 раза більше. Підприємствами м.Києва у розрахунку на 1 км² території було викинуто 52,5 т забруднювальних речовин, що перевищило середній показник по країні у вісім разів.

Порівняно з попереднім роком збільшення шкідливих викидів в атмосферу відмічалось лише у Черкаській (на 13,0 тис.т, або на 30%), Кіровоградській (на 4,0 тис.т, або на 28%) областях та у м.Києві (на 16,9 тис.т, або на 63%).

Основними забруднювачами повітря країни у 2009р. були підприємства переробної та добувної промисловості (відповідно 31% та 21% шкідливих викидів) та підприємства – виробники електроенергії, газу та води (40%), про що свідчать такі дані:

	Кількість підприємств, які мали викиди від стаціонарних джерел забруднення, одиниць	Обсяги викидів від стаціонарних джерел забруднення			
		забруднюючих речовин		діоксида вуглецю	
		тис.т	у % до 2008р.	тис.т	у % до 2008р.
Всі види економічної діяльності	10446	3928,1	86,8	152809,1	87,7
з них					
добувна промисловість	512	824,5	85,1	2264,3	93,1
переробна промисловість	4045	1204,0	79,7	54282,4	86,2
в т. ч.					
виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів	43	88,8	96,3	5901,3	90,3
хімічне виробництво	187	72,9	81,6	4993,8	66,6
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	357	926,7	80,6	34348,3	89,9
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	770	1571,7	93,1	88447,5	90,6
діяльність транспорту та зв'язку	1129	203,2	89,4	5517,2	62,0

Серед населених пунктів країни найбільшого антропогенного навантаження від стаціонарних джерел забруднення (понад 100 тис.т шкідливих викидів) зазнала атмосфера таких міст:

	Викиди шкідливих речовин, тис.т					
	2000р.	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.
Бурштин	118,9	176,5	238,5	246,1	218,3	191,2
Дебальцеве	108,6	95,5	120,1	101,9	114,9	119,2
Дніпропетровськ	97,3	128,8	127,1	122,8	120,3	105,6
Дніпродзержинськ	105,0	126,1	128,1	120,7	110,3	110,8
Зеленодольськ	79,4	108,6	150,4	142,6	146,0	133,6
Кривий Ріг	443,4	523,9	577,5	608,5	449,4	321,6
Курахово	117,2	103,4	139,1	160,2	162,8	121,9
Луганськ	144,2	118,8	140,8	150,6	175,8	150,4
Маріуполь	340,4	425,7	397,3	421,1	359,3	283,9
Новий Світ	121,8	123,7	117,1	108,6	98,1	104,8

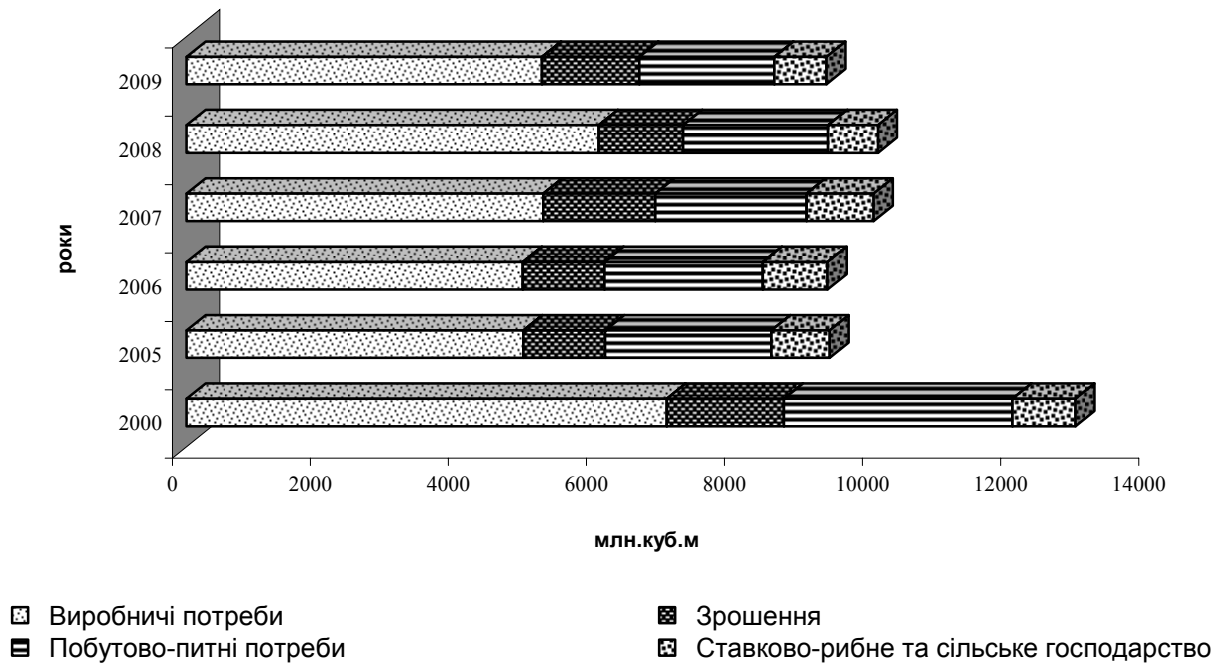
З метою охорони атмосферного повітря та клімату підприємства здійснили 545 заходів, на які було витрачено 512,7 млн.грн. Упровадження природоохоронних заходів сприяло зменшенню надходжень небезпечних речовин у повітряний басейн на 32,2 тис.т.

Від роботи двигунів пересувних джерел забруднення у 2009р. в повітря надійшло 2,5 млн.т шкідливих речовин, переважна частина з яких (2285,0 тис.т, або 90,9%) – це викиди автомобільного, 52,2 тис.т, або 2,1% – залізничного, 11,8 тис.т, або 0,5% – водного, 10,7 тис.т, або 0,4% – авіаційного транспорту та 155,1 тис.т, або 6,1% – виробничої техніки. Із загальної кількості 1,7 млн.т забруднювальних речовин викинуто автомобілями, що перебувають у приватній власності населення. Основними токсичними інгредієнтами, якими забруднювалось повітря під час експлуатації транспортних засобів та виробничої техніки, були: оксид вуглецю (74,4% або 1872,0 тис.т), діоксид азоту (11,3% або 282,9 тис.т), неметанові леткі органічні сполуки (11,6% або 291,6 тис.т), сажа (1,2% або 30,4 тис.т), діоксид сірки (1,1%, або 27,5 тис.т). Решта викидів припало на оксид азоту, метан, бенз(а)пірен та аміак (0,4% або 10,4 тис.т).

Водні ресурси. У 2009р. із природних водних об'єктів було забрано 14,5 млрд.м³ води (13,7 млрд.м³ прісної та 0,8 млрд.м³ морської), що на 8,0% менше порівняно з 2008р. При транспортуванні втрачено 16% (2,3 млрд.м³) забраної води.

Водокористувачами в країні спожито 9,5 млрд.м³ води, що на 0,8 млрд.м³ (на 7,3%) менше порівняно з 2008р. Зокрема, на виробничі потреби підприємств у 2009р. припало 54% (5,1 млрд.м³) всієї використаної води, на побутово-питні потреби – 21% (2,0 млрд. м³), зрошення – 15% (1,4 млрд.м³), ставково-рибне господарство – 8% (0,8 млрд. м³) та на сільськогосподарське водопостачання та інші потреби – 2% (0,2 млрд.м³).

Використання води

Зменшення використання води, в основному, відбулося за рахунок скорочення її витрат на виробничі (на 0,8 млрд.м³, або на 13,8%) та побутово-питні потреби (на 0,1 млрд.м³, або на 7,0%). Водночас, дещо зросли обсяги використаної води на зрошення (на 187 млн.м³, або на 15,3%), ставково-рибне господарство (на 34 млн.м³, або на 4,7%).

Потреби промисловості задовольнялися також шляхом залучення води в оборотні і повторно-послідовні системи, частка яких у загальному обсязі використання води на виробництво склала 89%. За рахунок цього протягом 2009р. зекономлено 41,4 млрд.м³ свіжої води.

Загальне водовідведення у 2009р. склало 7,7 млрд. м³, що на 1,0 млрд. м³ (на 11,1%) менше проти попереднього року.

Скидання забруднених стоків та безповоротний водозабір негативно впливають на водні ресурси. Протягом 2009р. у водойми скинуто 1,8 млрд.куб.м забруднених стоків, що в 1,5 раза менше, ніж у 2008р. При цьому, частка забруднених зворотних вод у загальному водовідведенні становила 23%.

У водойми потрапило 85% (1,5 млрд.м³) недостатньо очищених на очисних спорудах зворотних вод. Решта (0,3 млрд.м³) – надійшла у водойми без будь-якого очищення, що у 2,3 раза (на 0,3 млрд.м³) менше, ніж у 2008р. Необхідно зазначити, що наявна потужність очисних споруд (7,6 млрд.м³) дозволяла повністю очистити забруднені зворотні води.

Основними причинами скидання забруднених стоків у поверхневі водойми були нестача у більшості населених пунктів країни централізованого водовідведення, низька якість очищення зворотної води, незадовільний стан функціонуючих очисних споруд.

Значного техногенного навантаження у 2009р. зазнали поверхневі водні об'єкти Кіровоградської (частка забруднених зворотних вод у загальному водовідведенні становила 57%), Одеської (45%), Дніпропетровської та Донецької (по 43%), Сумської (36%), Луганської (33%) областей, міста Севастополя (45%).

Основні показники використання та відведення води окремими секторами економіки наведені у таблиці нижче.

	Викорис-тано води, всього	З неї на:		Відведено зворотних вод у поверхневі водні об'єкти		
		побутово-питні потреби	виробни-чі потре-би	всього	в тому числі заб-руднених	з них без очи-щення
Всього	9513	1956	5149	7692	1766	270
у тому числі						
електроенергетика	2896	35	2860	2306	25	10
вугільна промисловість	54	11	17	446	314	10
металургійна промисловість	1399	60	1338	1125	521	92
хімічна та нафтохімічна промисловість	120	13	106	141	27	21
машинобудування	78	24	53	42	21	6
нафтогазова промисловість	16	2	11	12	5	1
житлово-комунальне господарство	1993	1671	302	2324	780	85
сільське господарство	2580	35	254	1110	33	31
харчова промисловість	124	12	107	48	7	2
транспорт	40	22	18	19	3	2
промисловість будівельних матеріалів	21	4	17	35	8	4
інші галузі	192	67	66	84	22	6

Використання та відведення води за басейнами окремих річок характеризувалися такими даними:

	Забрано води з природних водних об'єктів	Використано води	Водовідведення у поверхневі водні об'єкти	
			всього	з нього забруднених зворотних вод
р.Сіверський Донець	1431	803	649	176
р.Лугань	130	59	109	33
р.Кальміус	242	126	710	126
р.Міус	187	36	165	106
р.Дніпро	8410	6424	4279	793
р.Інгулець	201	56	56	47
р.Самара	200	61	140	125
р.Десна	389	336	119	25
р.Прип'ять	526	311	200	31
р.Дністер	611	458	248	50
р.Дунай	1457	207	172	46
р.Південний Буг	346	279	190	29

За даними Центральної геофізичної обсерваторії (ЦГО) МНС водні об'єкти країни залишаються забрудненими переважно сполуками важких металів, амонійним та нітритним азотом, сульфатами. Випадки високих рівнів забруднень найчастіше фіксувались в річках басейнів Західного Бугу, Дунаю, Дністра, Південного Бугу, Дніпра, річок Приазов'я та Сіверського Дінця, а також Київського, Канівського, Кременчуцького, Дніпродзержинського та Дніпровського водосховищ.

Земельні ресурси. На початок 2010р., за даними Держкомзему, земельний фонд України складав 60,4 млн.га і структурно розподілявся таким чином:

	Площа, тис.га	Питома частка у загальному фонді, %
Всього земель (територія)	60354,8	100,0
у тому числі		
землі сільськогосподарського призначення	42813,7	70,9
ліси та лісовкриті площі	10591,9	17,6
забудовані землі	2499,1	4,2
землі під водою	2423,2	4,0
відкриті заболочені землі	979,4	1,6
інші землі	1047,5	1,7

Значна частка земельної площі (69,0%, або 41,6 млн.га) – це сільськогосподарські угіддя, у структурі яких 78,0% (32,5 млн.га) припадає на рілля. Сільськогосподарська освоєність території досягла 72%, а ступінь розораності земельної площі – 56%.

Важливим чинником підвищення продуктивності ґрунтів є їх удобрення. Під урожай 2009р. сільськогосподарськими підприємствами країни було внесено 887 тис.т мінеральних добрив (у перерахунку на 100% поживних речовин), що на 16,7% менше, ніж у попередньому році. Мінеральні добрива були внесені на 63% загальної посівної площі сільськогосподарських культур (11,5 млн.га), що на 1,4 млн.га менше проти 2008 року. Органіки внесено 10,4 млн.т (на 0,3% менше, ніж у 2008 р.) на площі 461 тис.га посівів сільськогосподарських культур (або 2,5% загальної посівної площі). На 1 гектар посівної площі сільськогосподарських культур у середньому було внесено по 48 кг мінеральних добрив (на 9 кг менше проти 2008р.) та 0,6 т органіки (на рівні попереднього року).

Площа, на якій було проведено вапнування ґрунтів, зросла проти 2008р. на 28,1 тис.га (на 47%), проте площа гіпсування зменшилась на 14,6 тис.га (на 37%).

За даними ЦГО МНС України, найбільші забруднення ґрунтів пестицидами виявлені у Мелітопольському районі Запорізької області, Миколаївському районі Миколаївської області, Бериславському районі Херсонської області. Досить високий вміст свинцю, кадмію зафіксовано у

грунтах міст Вінниця, Костянтинівка (Донецька обл.), Сімферополь (АР Крим) та нітратів у м.Рівне.

Відходи I-III класів небезпеки. На підприємствах країни протягом 2009р. утворилось 1,2 млн.т відходів I-III класів небезпеки, що на 1,1 млн.т менше порівняно з 2008р. Понад 80% зменшення обсягів утворення відходів припало на три регіони країни: Донецьку (453,8 тис.т), Запорізьку (304,9 тис.т), Полтавську (119,4 тис.т) області, що пов'язано зі значним скороченням промислового виробництва на окремих підприємствах.

Основна частина утворених відходів (0,9 млн.т, або 75% від загального обсягу) належить до III класу небезпеки. Відходи I та II класів небезпеки склали відповідно 3,8 та 299,2 тис.т.

Із загальної кількості утворених відходів 333,2 тис.т (27%) розміщено у місцях видалення, до яких належать спеціально відведені місця чи об'єкти, у тому числі полігони, комплекси, споруди, ділянки надр.

Основні показники поводження з відходами I-III класів небезпеки на підприємствах країни

	2008р., тис.т	2009р.	
		тис.т	у % до 2008р.
Утворилось	2301,2	1230,3	53,5
Утилізовано	894,8	794,4	88,8
Знешкоджено (знищено)	56,3	47,3	84,0
з них спалено	32,2	15,8	49,1
Відправлено у спеціально відведені місця чи об'єкти (полігони, комплекси, споруди, ділянки надр тощо)	1066,3	333,2	31,2
Відправлено у місця неорганізованого складування за межі підприємств	4,8	0,8	16,7
Наявність на кінець року у спеціально відведених місцях чи об'єктах (полігонах, комплексах, спорудах, ділянках надр тощо) та на території підприємств	21017,2	20852,3	99,2

Частка відходів, які були повністю використані для одержання тієї чи іншої продукції, або знешкоджені, у загальному обсязі утворених склала 68% (у 2008р. – 41%).

Найбільш гострою залишається проблема знешкодження та утилізації небезпечних відходів у Автономній Республіці Крим, Житомирській, Запорізькій, Кіровоградській, Одеській, Харківській, Хмельницькій, Чернігівській областях та м.Севастополі, де частка оброблених та перероблених відходів склала менше 20% від загальної кількості утворених.

Станом на 1 січня 2010р. у спеціально відведених місцях чи об'єктах і на території підприємств країни накопичилось 20,9 млн.т небезпечних відходів, з них 35,5 тис.т (0,2% до загальної кількості) належать до I класу небезпеки і 2,3 млн.т (11%) – до II класу небезпеки.

**Утворення, розміщення та наявність відходів I-III класів небезпеки
за регіонами у 2009р.**

	Утворилось, тис.т	Утилізовано, тис.т	Знешкоджено (знищено), тис.т	Наявність у спеціально відведених місцях чи об'єктах та на території підприємств на 1 січня 2010р.	
				тис.т	у розрахунку на 1 кв.км, т
Україна	1230,3	794,4	47,3	20852,3	34,6
Автономна Республіка Крим	211,2	13,5	2,1	1722,5	66,0
Вінницька	2,5	2,2	0,0	0,3	0,0
Волинська	0,8	0,2	0,1	1,5	0,1
Дніпропетровська	241,9	321,9	1,7	833,2	26,1
Донецька	188,7	93,9	4,7	6331,8	238,9
Житомирська	4,7	0,2	0,1	35,4	1,2
Закарпатська	1,1	0,7	0,0	0,4	0,0
Запорізька	75,5	8,2	0,2	8259,0	303,6
Івано-Франківська	4,2	0,3	2,4	64,5	4,6
Київська	3,3	1,6	0,0	157,7	5,6
Кіровоградська	2,8	0,4	0,1	15,3	0,6
Луганська	20,1	0,9	9,7	902,6	33,8
Львівська	1,5	0,5	0,7	189,6	8,7
Миколаївська	201,0	241,0	0,3	325,2	13,2
Одеська	5,9	0,8	0,2	1,2	0,0
Полтавська	63,9	25,4	1,1	15,5	0,5
Рівненська	1,4	0,3	0,0	12,6	0,6
Сумська	69,1	37,4	20,7	1855,6	78,0
Тернопільська	11,1	11,1	0,0	0,1	0,0
Харківська	75,6	4,6	1,0	110,4	3,5
Херсонська	32,9	27,6	0,3	9,0	0,3
Хмельницька	1,0	0,1	0,0	2,1	0,1
Черкаська	2,5	0,1	1,7	1,6	0,1
Чернівецька	0,1	0,0	–	0,1	0,0
Чернігівська	1,6	0,2	0,1	3,3	0,1
м.Київ	5,4	1,2	0,1	1,6	2,0
м.Севастополь	0,5	0,1	0,0	0,2	0,2

На території шести регіонів країни зберігається 95% відходів, що належать до I-III класів небезпеки, зокрема, в Запорізькій (40%, або 8,3 млн.т), Донецькій (30%, або 6,3 млн.т), Сумській (9%, або 1,9 млн.т), Дніпропетровській і Луганській (по 4%, або 0,8 та 0,9 млн.т) областях та в Автономній Республіці Крим (8%, або 1,7 млн.т).

Понад 70% відходів I класу небезпеки знаходяться у місцях видалення в Івано-Франківській та Луганській областях.

У загальній кількості відходів, що зберігаються у сховищах організованого складування та на території підприємств, найбільшу питому вагу складають відходи, що містять метали та їхні сполуки (10659,3 тис.т, або 51% до загального обсягу), відходи, що містять неметали та їхні сполуки

(5665,3 тис.т, або 27%), відходи, що містять корозійні речовини (1944,0 тис.т, або 9%), відходи виробництва і застосування органічної хімії та відходи, що містять інші органічні сполуки (491,2 тис.т, або 2%), відпрацьовані нафтопродукти, продукти нафтопереробки (404,1 тис.т, або 2%).

Надзвичайно небезпечними для навколишнього середовища є відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі, яких станом на 1 січня 2010р. було в наявності 11,1 тис.т (з них 99,5% припадає на відходи, що містять гексахлорбензол), а також відходи пестицидів і агрохімікатів, непридатні чи заборонені пестициди (7,4 тис.т).

Витрати на охорону навколишнього природного середовища. Протягом 2009р. на охорону навколишнього природного середовища підприємствами, організаціями та установами було витрачено 11,1 млрд.грн., з яких 72% (8,0 млрд.грн.) – поточні витрати на охорону природи, пов'язані з експлуатацією і обслуговуванням засобів природоохоронного призначення, 23% (2,5 млрд.грн.) – інвестиції в основний капітал, направлені на будівництво і реконструкцію природоохоронних об'єктів, придбання обладнання для реалізації заходів екологічного спрямування і 5% (0,6 млрд.грн.) – витрати на капітальний ремонт природоохоронного обладнання.

За рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів було освоєно 20,5% капітальних інвестицій і здійснено 4,1% поточних витрат, а основним джерелом фінансування витрат на охорону довкілля, як і в попередні роки, були власні кошти підприємств – відповідно 76,5% і 95,8%.

Більше половини капітальних інвестицій та поточних витрат від сумарного обсягу по країні було освоєно підприємствами Дніпропетровської (2573,4 млн.грн.), Донецької (1844,1) та Луганської (1512,5 млн.грн.) областей.

Найменші обсяги коштів на здійснення природоохоронних заходів були витрачені підприємствами Волинської, Житомирської, Закарпатської, Тернопільської, Херсонської областей та м.Севастополя.

Переважну частину капітальних інвестицій та поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища було спрямовано на очищення зворотних вод - 47% до загального обсягу, а також на поводження з відходами та охорону атмосферного повітря і клімату – по 20%.

**Динаміка капітальних інвестицій та поточних витрат на охорону та
раціональне використання природних ресурсів за напрямками
природоохоронної діяльності**

	(млн.грн.)			
	2006	2007	2008	2009
Капітальні інвестиції та поточні витрати – всього	7366,6	9691,0	12176,0	11073,5
у тому числі				
охорона атмосферного повітря і клімату	1589,3	2521,2	2826,3	2309,0
очищення зворотних вод	3376,0	3904,8	4917,1	5189,0
поводження з відходами	1669,7	2157,2	2738,2	2328,3
захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	400,6	615,4	1074,6	641,6
зниження шумового і вібраційного впливу (за винятком заходів для охорони праці)	47,6	76,7	89,6	25,9
збереження біорізноманіття і середовища існування	97,4	139,6	210,4	225,9
радіаційна безпека (за винятком заходів для запобігання аваріям і катастрофам)	52,3	73,4	82,8	101,9
науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування	18,4	38,0	50,6	57,1
інші напрями природоохоронної діяльності	115,3	164,7	186,4	194,8

Протягом 2009р. підприємствам, організаціям, установам за забруднення навколишнього природного середовища і порушення природоохоронного законодавства пред'явлено екологічних платежів на загальну суму 1209,6 млн.грн., з них 58% (702,2 млн.грн.) – збори за викиди в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел, 34% (408,5 млн.грн.) – збори за розміщення відходів та 7% (88,0 млн.грн.) – збори за скиди забруднювальних речовин у водойми.

Динаміка пред'явлених екологічних платежів

	(млн.грн.)			
	2006	2007	2008	2009
Пред'явлені екологічні платежі – всього	871,4	980,3	1071,4	1209,6
з них				
збори за забруднення навколишнього природного середовища – всього	863,5	955,7	1065,3	1198,7
у тому числі				
за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин	501,9	558,7	627,1	702,2
за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти	69,8	75,0	69,7	88,0
за розміщення відходів	291,8	322,0	368,5	408,5
штрафи за адміністративні правопорушення у сфері охорони природи	2,8	1,8	2,5	2,1
позови про відшкодування збитків і втрат, заподіяних в результаті порушення законодавства про охорону природи	5,1	22,8	3,6	8,8

На позови про відшкодування збитків і втрат, заподіяних в результаті порушення природоохоронного законодавства, та штрафи за адміністративні правопорушення у сфері охорони природи припадає 1% екологічних платежів (відповідно 8,8 та 2,1 млн.грн.).

Основними платниками зборів за забруднення навколишнього природного середовища були підприємства, які виробляють та розподіляють електроенергію, газ та воду (пред'явлено зборів на суму 541,3 млн.грн., або 45% від сумарного обсягу по країні), добувної промисловості (252,3 млн.грн., або 21%), металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів (188,9 млн.грн., або 16%).

Підприємствами, організаціями, установами країни фактично сплачено протягом 2009р. 1107,1 млн.грн. зборів за забруднення навколишнього природного середовища (з урахуванням погашення заборгованості за попередні роки). Серед регіонів країни найнижчою була частка сплати пред'явлених зборів за забруднення довкілля у м.Севастополі (62%), а також у Закарпатській (64%), Луганській (73%), Кіровоградській (78%) і Донецькій (79%) областях.

У сумарному обсязі фактично сплачених зборів за забруднення навколишнього природного середовища по країні дві третини – це збори, які надійшли від підприємств Дніпропетровської (256,2 млн.грн.), Донецької (232,4 млн.грн.), Луганської (85,8 млн.грн.), Запорізької (64,0 млн.грн.), областей та м.Києва (99,0 млн.грн.).

Заступник Голови

Ю.М.Остапчук